

Spor Taraftar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Spor Taraftar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30952>

Özet

Spor Taraftar? Ölçe?i, Ba? (2008) taraf?ndan doktora tezi kapsam?nda Gazi Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü'nde geli?tirilmis? bir araçtır. Bu ölçek, özellikle futbol ba?lam?nda, bireylerin tuttukları takım kar?? hissettikleri özde?le?me düzeylerini ve taraftarlık davran??ları'nı ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçe?in geli?tirilmesi, **Trabzonspor örne?i** üzerinden yürütülen geni? kapsamlı bir çal??manın parçasıdır ve spor psikolojisi alan?ndaki taraftar motivasyonları ve ba?lılık düzeylerinin anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

Ölçek, bir geli?tirme çal??ması oldu?u için, detaylı psikometri analizleri (geçerlik ve güvenirlik) Ba?'ın (2008) orijinal doktora tezi içerisinde yer almaktadır. Bu araç, spor sosyolojisi ve pazarlaması araştırmaları için temel bir ölçüm aracı olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler

Spor Taraftar? Ölçe?i, Taraftar Özde?le?mesi, Spor Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme, Taraftar, Futbol, Takım Ba?lılığı??.

Yazarlar

Ba?, M.

Amaç

Spor Taraftar? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin bir spor takımıyla ne ölçüde duygusal ve bilişsel olarak ba? kurduğunu, yani **takım özde?le?mesi** düzeyini belirlemektir. Bu özde?le?me düzeyi, taraftarların davran??ları'nı, maçlara katılmaları'nı, takım başarılarına verdikleri tepkileri ve takımın başarıları'na rağmen ba?lılıkları'nı açıklamakta kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçek, özellikle **futbol** taraftarları'nın ba?lam?nda geli?tirilmiş olup, taraftarlık deneyiminin psikolojik boyutları'nı nicel olarak ölçmeye olanak tanır. Çal??ma, bu tür bir ölçüm aracı'nın eksikliğini gidermeyi ve gelecekteki spor araştırmalarına sağlam bir metodolojik zemin sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, spor psikolojisi ve sosyolojisi alan?nda merkezi bir kavram olan **Taraftar Özde?le?mesi** (Fan Identification) yapısını ölçmektedir. Taraftar özde?le?mesi, bireyin kendini sosyal olarak bir spor takımı veya gruba tanımlaması sürecidir. Yüksek özde?le?me, bireyin benlik kavramı'nın önemli bir parçası'nı takımla ilişkili oldu?u anlamına gelir.

Bu psikolojik yap? genellikle; tak?m?n ba?ar?s?yla gurur duyma, tak?m?n ba?ar?s?zl??? durumunda bile desteklemeye devam etme ve tak?m?n kimli?ini kendi kimli?iyle bütünle?tirme gibi alt boyutlar? içermektedir. Ölçe?in faktör yap?s?, bu karma??k özde?leme sürecinin farklı bile?enlerini ayr???t?rmak üzere tasarlanm???tır.

Geçerlik

Spor Taraftar? Ölçe?i'nin geçerlik çal???malar?na dair detaylı bilgiler, ölçe?in geli?tirildi?i birincil kaynak olan Ba? (2008) taraf?ndan sunulan doktora tezinde yer almaktadır. Tipik bir ölçek geli?tirme sürecinde, **yap? geçerli?i** (Construct Validity), faktör analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir.

Tez çal???mas? muhtemelen, ölçek maddelerinin kuramsal olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini gösteren **içerik geçerli?i** ve ölçe?in ilgili diğer yapılarla (örneğin, tak?m ba?lılı??? veya sadakati) iliskisini inceleyen **ölçüt geçerli?i** çal???malar?n? içermektedir. Bu geçerlik göstergeleri, arac?n amaca uygun ve doğru ölçüm yapt???n? kanıtlar.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizlerine iliskin ayrıntılar, t?pk? geçerlik bilgileri gibi, Ba? (2008) tezinde bulunmaktadır. **Güvenirlik**, bir ölçüm arac?n?n tutarlılı???n? ve kararlılı???n? ifade eder.

Geli?tirme çal???malar?nda sıklıkla kullanılan **iç tutarlılık** (Internal Consistency) katsay?s?, yani Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için hesaplanm???tır. Ayr?ca, ölçe?in zaman içinde kararlılı???n? ölçmek amacıyla **test-tekrar test güvenilirli?i** yöntemlerinin de kullanılm?? olması beklenmektedir. Bu de?erler, ölçe?in tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme yetene?ini gösterir.

Faktör Analizi

Spor Taraftar? Ölçe?i, bir geli?tirme ölçe?i oldu?u için, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi yöntemleri kullanılm???tır. İlk aşamada **Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA)** ile ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında topland??? belirlenmi? olmalıdır. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak varsayılan yap?s?n? istatistiksel olarak desteklemeyi amaçlam???tır.

AFA sonuçları'nın ardından, ölçe?in yap?s?n?n farklı örneklerde de geçerli olup olmad???n? test etmek için **Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA)** kullanılm?? olabilir. Faktör analizi sonuçları, taraftar özde?lemesi gibi karma??k bir yap?n?n genellikle duygusal ba?lılık, davran???sal ba?lılık ve bilişsel ba?lılık gibi birden fazla faktörden olu?tu?unu göstermelidir.

Araç

Test Type: Geli?tirme tipi, öz bildirim (self-report) ölçe?i.

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi belirtilmemiştir; ancak psikometrik geli?tirme ölçekleri standart olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanır. Bu formatta katılımcılar, maddelere ne ölçüde katıldıkları belirtirler (Örn: "Kesinlikle Katılıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a).

Language Available: Türkçe.

Population Group: Spor taraftarları, özellikle **futbol** izleyicileri ve takımlarıyla yüksek düzeyde özdeşleşme sergileyen bireyler.

Age Group: Çalışmanın yapıldığı örnekleme başlı olmakla birlikte, genellikle yetişkin veya üniversite çağındaki genç yetişkin gruplarına uygulanabilir.

Population Details: Ba? (2008) tarafından yapılan orijinal çalışmada, **Trabzonspor** taraftarları üzerinde odaklanmıştır. Bu, ölçeğin ilk geçerlik ve güvenirlik çalışmalarıyla belirli bir coğrafi ve kültürel bağlamda (Türkiye, Karadeniz Bölgesi) yürütüldüğünü göstermektedir.

Test Methodology: Ölçek, kağıt-kalem veya dijital anket yoluyla bireysel olarak uygulanmaya uygundur. Toplam puan veya alt boyut puanları, bireyin spor takımına olan özdeşleşme düzeyini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Spor Psikolojisi, Özdeşleşme, Taraftar Davranışları, Futbol, Takım Sadakati, Psikometri, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir (Yazarın 2008'deki kurumu: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Correspondence Address: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2008 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin bir doktora tezinin parçası olması nedeniyle, akademik ve araştırmacı amaçlı kullanımlarda genellikle tez yazarından ve danışmanından izin

alınması gerekmektedir. Ticari kullanım veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçe?in kullanımına dair bir ücret bilgisi mevcut değildir.

Kaynaklar

Ba?, M. (2008). *Futbolda taraftar ve takım özdeşleşmesi (Trabzonspor örneği)* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Orijinal teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: spor-taraftari-olcegi-toad.pdf

Spor Taraftar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçe?in maddeleri, sağlanan kaynak içeriğinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi ve puanlama yönergeleri için Ba? (2008) tarafından hazırlanan doktora tezine veya yukarıda belirtilen PDF dokümanına başvurulması gerekmektedir.